

Innst. O. nr. 25

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 69 (2007–2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnelova mv. (barnebidrag og reisekostnader ved samvær)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Forslagene i proposisjonen går i hovedtrekk ut på at muntlige avtaler på lik linje med skriftlige skal danne grunnlag for fradrag for samvær i bidraget, jf. barneloven § 71 første ledd. Videre skal private avtaler som bringes inn for offentlig fastsettelse, bare endres dersom endringen utgjør 12 pst. eller mer, jf. barneloven § 70 annet ledd. Det skal tas hensyn til oppfostringsbidrag den bidragspliktige betaler etter lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) § 9-2 når bidraget skal fordeles forholdsmessig mellom flere barn der den bidragspliktige har redusert bidragsevne, eller samlet bidrag overstiger maksimumsgrensen, jf. barneloven § 75 annet ledd. Det skal innføres en ordning med automatisk justering av bidraget når barnet går over i en ny aldersklasse. Foreldrenes utgifter til alenereiser i forbindelse med henting og bringing ved samvær skal omfattes av bestemmelsen om deling av reisekostnader, jf. barneloven § 44. I tillegg skal fylkesmannens avgjørelser om reisekostnader gis tvangskraft, og fylkesmannen gis myndighet til å stadfeste en privat avtale slik at den også gis tvangskraft. Ved tvist om fordeling av reisekostnader skal sak kunne starte med krav om mekling i forliksrådet, jf. lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) § 6-2 første ledd. I tillegg foreslås noen regeltekniske endringer i barneloven § 77 og lov om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjø-

relser om foreldreansvar mv. og om tilbakelevering av barn.

1.2 Endringer i barnelova kapittel 8. Fostringsplikt

1.2.1 Fradrag for samvær i bidraget

Til tross for den brede prinsipielle enigheten om samværets betydning for bidraget, har erfaringene vist at det i praksis er denne delen av det nye regelverket som har ført til flest problemer, både for partene og for arbeids- og velferdsetaten når bidraget skal fastsettes. Selv om det er lett å få inntrykk av at konflikter rundt samvær har økt med innføringen av retten til samværsfradrag, er det viktig å være oppmerksom på at konflikter knyttet til samvær forekom hyppig også tidligere, og det er rimelig at selve overgangen til et nytt regelverk kan ha bidratt til konflikter i enkelte familier. Når reglene har fått virke noe lenger, vil det være lettere å vurdere om nåværende regelverk med sine krav til klare avtaler/avgjørelser, fører til færre eller flere konflikter om samvær.

1.2.1.1 SKRIFTLIGHETSKRAVET

Høringsinstansene gir bred støtte til forslaget om at muntlige avtaler på lik linje med de skriftlige avtalene skal danne grunnlag for fradrag for samvær i bidraget.

Departementet mener det generelle utgangspunktet må være et krav til partene om at det er enighet om en muntlig samværsavtale av et visst omfang før det gis samværsfradrag. En slik løsning harmonerer best med hvordan reglene om samværsfradrag ellers er lagt opp ved at fradraget bygger på avtalt/fastsatt samvær og ikke faktisk samvær. Løsningen vil videre være administrativt håndterbar for arbeids- og velferdsetaten.

Departementet foreslår at muntlige avtaler likestilles med skriftlige. Det innebærer at muntlige avtaler i likhet med skriftlige vil danne grunnlag for fradrag for samvær i bidraget. Det vises til lovforslaget barneloven § 71 første ledd tredje punktum.

Det følger videre av endringsforslaget at det minste oppgitte samværet uansett skal legges til grunn der partene har en avtale av et visst omfang, men er uenige om i hvilken grad denne følges opp, og derfor oppgir forskjellig samværsklasse. Det vil bli gitt utfyllende bestemmelser om dette ved forskrift. Departementet legger til at det vil bli utferdiget rundskriv som gir retningslinjer for hvordan ulike problemstillinger skal håndteres og vurderes i praksis.

1.2.1.2 SÆRLIG OM STØRRELSEN PÅ SAMVÆRSFRADRAGET

Etter gjeldende rett inngår ikke utgifter knyttet til barnets boutgifter hos samværsforelder i samværsfradraget. Departementet foreslo i høringsnotatet å utvide ordningen med fradrag for samvær til også å ta hensyn til barnets boutgifter hos samværsforelder under samvær.

Det bør ved offentlig fastsettelse av barnebidrag tas hensyn til økte boutgifter den bidragspliktige har som følge av samvær med barnet, særlig der samværet har et visst omfang. Barnet har krav på en rimelig bostandard også hos samværsforelder. Departementet mener ordningen vil gi et riktigere bilde av partenes reelle utgifter.

Ved beregningen av barnets boutgifter hos samværsforelder har departementet kommet til at det skal tas utgangspunkt i hvordan barnets boutgifter er beregnet i underholdskostnaden. Denne metoden gjør at utgiftene i større grad anses å følge barnet, og barnets beregnede boutgifter vil være de samme uavhengig av hvem av foreldrene barnet er hos. Dette anses konfliktdempende. Dersom begge foreldrenes boutgifter til barnet derimot skulle inngå i underholdskostnaden, vil dette gi en svært høy underholdskostnad, og reise vanskelige spørsmål knyttet til beregningen av foreldrenes utgifter og fordelingen dem imellom.

I høringsnotatet av 14. februar 2008 har departementet kommet til at ekvivalensskalaer (forbruksvekter) bør benyttes ved framtidige beregninger av sjablonen for boutgifter. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha for å ha samme levestandard eller økonomisk velferd som én enslig person.

Med utgangspunkt i denne nye beregningsmåten for boutgiftene i underholdskostnaden har departementet beregnet de nye satsene for samværsfradraget.

Departementet foreslår at økte boutgifter den bidragspliktige har som følge av samvær beregnes inn

i samværsfradraget for samværsklassene 3 og 4. Fastsettelsesforskriften § 9 fjerde ledd vil bli endret i tråd med dette.

Departementet vil følge med på utviklingen og konsekvensene av forslaget, og vil på bakgrunn av erfaringene vurdere hvorvidt ordningen bør utvides.

1.2.2 *Forholdsmessig fordeling av bidrag mellom flere barn*

1.2.2.1 GJELDENE RETT

Det følger av ordlyden i barneloven § 75 annet ledd at oppfostringstilskot etter lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) § 9-2 ikke omfattes av bestemmelsen. Den bidragspliktige kan av den grunn risikere å måtte betale mer i bidrag enn evnen tilsier.

1.2.2.2 HØRINGSNOTATETS FORSLAG

Departementet foreslo å endre barneloven § 75 annet ledd slik at bestemmelsen også skal omfatte oppfostringstilskot etter barnevernloven § 9-2. Endringen innebærer at det gis hjemmel til å ta opp alle sakene av eget tiltak, også oppfostringsbidraget, slik at det kan trekkes inn ved den forholdsmessige fordelingen (reduksjonen) av bidragene mellom barna når den bidragspliktige har forsørgelsesplikt både etter barneloven og etter barnevernloven.

1.2.2.3 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Det følger av barneloven § 66 at foreldrene skal forsørge barnet etter økonomisk evne. Dette innebærer at bidraget også må ses i forhold til hva den bidragspliktige med rimelighet kan klare å betale. Den bidragspliktige skal ikke betale mer i bidrag enn det vedkommende har evne til. Dette gjelder også der den bidragspliktige har forsørgingsplikt for flere barn regulert etter både barneloven og barnevernloven.

Ved at dagens bestemmelse ikke omfatter oppfostringsbidrag, kan det ikke tas hensyn til slike bidrag ved den forholdsmessig fastsettelsen etter barneloven § 75 annet ledd. Ved å utvide anvendelsesområdet i barneloven § 75 annet ledd til også å omfatte oppfostringsbidrag, gis avgjørelsesorganet adgang til å ta saken opp av eget tiltak i alle tilfeller der det er fastsatt barnebidrag og oppfostringsbidrag. En slik løsning vil videre bidra til en harmonisering av barnelovens og barnevernlovens bestemmelser.

Departementet foreslår derfor at det ved den forholdsmessige fordelingen av bidraget mellom flere barn også skal tas hensyn til oppfostringsbidrag den bidragspliktige betaler i henhold til barnevernloven § 9-2. Det vises til lovforslaget barneloven § 75 annet ledd første punktum.

1.2.3 *Automatisk justering av barnebidrag når barnet går over til en ny aldersklasse*

1.2.3.1 GJELDENE RETT

Med unntak av den årlige indeksreguleringen av barnebidragene på bakgrunn av Statistisk sentralbyrås (SSB) konsumprisindeks, endres ikke bidragene automatisk ved endringer i de offentlig fastsatte sjablonene som ligger til grunn for beregningen av barnebidraget. Det betyr at dersom partene ønsker bidraget vurdert på nytt fordi barnet går over til en ny aldersklasse, må partene selv framsette krav om det overfor arbeids- og velferdsetaten. Dette følger av at barnebidrag er et privatrettslig anliggende.

1.2.3.2 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Sentralt i dagens regelverk er at bidraget skal tilpasses barnets underholdskostnad så godt som mulig, og avspeile forskjellene i kostnader for barn i ulike aldersgrupper. Underholdskostnaden endrer seg ganske mye ettersom barnet vokser.

Et tilbud om automatisk justering antas å redusere behovet for å sette fram krav om endring, samtidig som en kan oppnå noe av den samme fleksibiliteten i et offentlig fastsatt bidrag som ved et privat avtalt bidrag. Hvis begge parter kjenner hovedtrekkene i regelverket, vil de også være forberedt på, og kjent med, at underholdskostnadene og bidragene øker i takt med at barna blir eldre. Etter departementets vurdering vil dette bidra til å gjøre den enkeltes økonomi mer forutsigbar.

Departementet foreslår derfor at det innføres en automatisk justering av bidraget når barnet går over i en ny aldersklasse. En slik justering vil omfatte tilfeller der bidraget er gjenstand for offentlig innkreving gjennom arbeids- og velferdsetaten.

Det vises til lovforslaget barneloven § 71 nytt annet ledd.

Rent praktisk legger departementet til grunn at arbeids- og velferdsetaten sender en orientering til partene om at bidraget vil bli justert når barnet nærmer seg en aldersgrense. Tjenesten bør etter departementets syn utføres uten at det pålegges gebyr.

Departementet foreslår at det gjøres unntak fra klageretten i disse sakene. Begrunnelsen for dette er at en ordning med automatisk justering rent faktisk innebærer et vedlikehold av bidraget som følge av økte kostnader når barnet blir eldre, og ikke en endring i egentlig forstand hvor en rekke faktorer og variabler spiller inn. Det vises til lovforslaget barneloven § 77 nytt annet punktum.

1.2.4 *Endring*

1.2.4.1 GJELDENE RETT

Det følger av barneloven § 70 annet ledd annet punktum at bidrag som tidligere er blitt fastsatt ved avtale, bare skal endres dersom den nye utmålingen vil medføre en endring på mer enn 10 pst.

1.2.4.2 HØRINGSNOTATETS FORSLAG

Barnets underholdskostnad deles mellom foreldrene etter inntektene deres, og den bidragspliktiges andel skal avrundes til nærmeste sjettedel. Departementet foreslo i høringsnotatet å fjerne sjettedelene og gå over til en eksakt forholdsmessig fordeling. For å sikre stabiliteten og forutsigbarheten for partene, og ikke risikere for mange endringskrav, foreslo departementet samtidig at dagens prosentsats for når et allerede fastsatt eller avtalt bidrag kan endres i henhold til barneloven § 70 annet ledd annet punktum og fastsettelsesforskriften § 13, økes fra 10 til 12 pst. Dette forslaget omfatter således også private avtaler som bringes inn for offentlige fastsettelse.

1.2.4.3 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Hensynet til stabilitet og forutsigbarhet for partene veier tungt. Det er derfor ikke ønskelig med for mange krav om endring. Departementet foreslår derfor at prosentsatsen økes.

Ved vurderingen av hvilket nivå prosentsatsen bør ligge på, er det to forhold som må balanseres. En høy grense kan føre til færre endringssaker, øke partenes økonomiske forutsigbarhet og spare administrative utgifter. En høy grense kan imidlertid gi mindre veltilpassede bidrag og derfor virke uheldig på økonomien til en av partene.

Departementet ser at hensynet til den bidragspliktiges bidragsevne kan være et moment for å beholde en endringsprosent på 10. Samtidig kan dette hensynet også være et moment for å øke satsen til 12 pst. Det vises til at en økning av satsen vil være til gunst for en bidragspliktig ved at en forhøyelse av bidraget på 11 pst. ikke vil gi utslag på bidragets størrelse.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette å endre prosentsatsen fra 10 til 12 pst. Det vises til lovforslaget barneloven § 70 annet ledd annet punktum.

1.3 *Endringer i barnelova § 44 og tvisteloven § 6-2. Reisekostnader ved samvær*

1.3.1 *Gjeldende rett*

Det følger av barneloven § 44 at reisekostnader ved samvær skal deles forholdsmessig mellom foreldrene etter størrelsen på inntektene deres, med mindre de blir enige om noe annet. Dette innebærer at den av foreldrene som har best økonomi, skal dekke

den største andelen av reiseutgiftene som er nødvendige for å gjennomføre samværet. Bestemmelsen understreker dermed at det er begge foreldrenes ansvar å bidra til at barnet har god kontakt med den av foreldrene det ikke bor sammen med.

1.3.2 Reiser som omfattes av barnelova § 44

Det er tatt stilling til den nærmere rekkevidden av bestemmelsen i barneloven § 44 gjennom rettspraksis. Kostnader samværsforelder eller bostedsforelder har til sin egen reise når barnet skal hentes og/eller bringes, omfattes ikke.

1.3.2.1 HØRINGSNOTATETS FORSLAG

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre barneloven § 44 slik at også kostnader samværsforelder og bostedsforelder har til å hente og/eller bringe barnet til og fra samvær omfattes, og også kostnader samværsforelder har til reise til barnet når samværet må utøves der barnet bor.

1.3.2.2 DEPARTEMENTETS VURDERING OG FORSLAG

Etter departementets syn kan samværsforeldrens og bostedsforeldrens (alene)reise for å hente og/eller bringe barnet til og fra samvær være en forutsetning for at samværet skal kunne gjennomføres. Tilsvarende gjelder der samværsforelder av ulike årsaker må reise til barnet for å ha samvær med barnet der det bor. Det er viktig at barnet har så god foreldrekontakt som mulig, og det følger av loven at barnet har rett til samvær med begge sine foreldre. Begge foreldrene har ansvar for å bidra til dette. Dagens regelverk kan derfor virke urimelig overfor den av foreldrene som må dekke de omtalte utgiftene alene. Departementet ser det som uheldig at kostnader som objektivt sett er nødvendige og ofte en forutsetning for at samværet skal kunne gjennomføres, faller utenfor det som omfattes av dagens bestemmelse.

Departementet foreslår at barneloven § 44 om reisekostnader ved samvær endres til også å omfatte nødvendige kostnader samværsforelder og bostedsforelder har til å hente og/eller bringe barnet til og fra samvær, samt nødvendige kostnader samværsforelder har ved reise til barnet når samværet utøves der barnet bor. Det vises til lovforslaget barneloven § 44 første ledd nytt annet punktum.

1.3.3 Bedre konfliktløsningsmekanismer

Etter gjeldende rett finnes det ikke enkle konfliktløsningsmekanismer dersom den ene parten har lagt ut penger for reisekostnader og mener å ha et økonomisk krav på den andre parten som ikke blir innfridd. Departementet er kjent med at utestående krav om reisekostnader kan skape konflikt mellom

foreldrene, og at dette for enkelte kan føre til at samvær ikke gjennomføres som planlagt.

1.3.3.1 FORLIKSMEKLING I SAKER OM REISEKOSTNADER

Departementet foreslo i høringsnotatet at saker der det er tvist om reisekostnader, skal kunne starte med krav om meklings i forliksrådet. Forslaget omfatter både saker der det er tvist om fordelingen av reisekostnadene, og saker der en av partene ikke betaler i henhold til det rettslige grunnlaget for fordelingen.

Med støtte i uttalelsene fra høringsinstansene foreslår departementet at saker hvor det er tvist om reisekostnader, skal kunne starte med krav om meklings i forliksrådet. Dette vil omfatte både saker der det er tvist om fordelingen av reisekostnadene, og saker der en av partene ikke betaler i henhold til det rettslige grunnlaget for fordelingen, for eksempel en privat avtale. En slik løsning kan bidra til å senke konfliktnivået mellom foreldrene, samtidig som det vil være en rask og billig tvisteløsning. Forslaget vil gjøre det enklere å få tvangsgrunnlag for krav om dekning av reisekostnader i forbindelse med samvær. Det er dessuten grunn til å tro at terskelen for å bringe en sak inn for forliksrådet er lavere enn terskelen for å anlegge sak for de ordinære domstoler. Vurdert opp mot at disse sakene i dag bringes inn for tingretten som første instans, kan dette være en samfunnsøkonomisk lønnsom endring.

Det vises til lovforslaget tvisteloven § 6-2 første ledd bokstav a.

1.3.3.2 FYLKESMANNENS AVGJØRELSE I SAK OM REISEKOSTNADER. TVANGSKRAFT

Dersom en av foreldrene mener det foreligger særlige grunner som gjør en annen fordeling av reisekostnadene enn en forholdsmessig fordeling etter foreldrenes inntekt rimelig, kan saken på nærmere vilkår bringes inn for fylkesmannen til avgjørelse. Fylkesmannens avgjørelse gir ikke tvangsgrunnlag. Det betyr at dersom en av partene ikke etterlever fylkesmannens vedtak, må den som hevder å ha et krav mot den andre ta dette opp i søksmål for retten for å få tvangsgrunnlag.

Departementet foreslo i høringsnotatet at fylkesmannens avgjørelser om deling av reisekostnader ved samvær gis tvangskraft.

Fylkesmannen er en offentlig faginstans med kompetanse på feltet. Dette tilsier at vedtakene som fattes om deling av reisekostnader, bør kunne tvangsfullbyrdes. Ved å gi fylkesmannens vedtak tvangskraft unngår man å måtte ta spørsmålet opp i søksmål for retten. Prosessen vil være både kostnads- og tidsbesparende. Det kan også føre til at flere foreldre blir enige om å reise sak for fylkesmannen, slik at rettsystemet avlastes.

Departementet foreslår at fylkesmannens avgjørelser om deling av reisekostnader gis tvangskraft. Det vises til lovforslaget barneloven § 44 nytt annet ledd, siste punktum.

1.3.3.3 PRIVATE AVTALER OM DELING AV REISEKOSTNADER. STADFESTELSE AV FYLKESMANNEN OG TVANGSKRAFT

Fylkesmannen har pr. i dag ikke myndighet til gjennom vedtak å stadfeste en privat avtale om deling av reisekostnader, eller til å gi en slik avtale tvangskraft.

Departementet foreslo i høringsnotatet å gi fylkesmannen myndighet til å stadfeste en skriftlig privat avtale om reisekostnader slik at den gis tvangskraft.

En avtale om deling av reisekostnader som gir tvangsgrunnlag, har større gjennomslagskraft og gir en reell innkrevingsmulighet. Partene gis et forebyggende vern mot at avtalen blir brutt, og en større trygghet ved utgiftsutlegg. Dette kan i seg selv virke konfliktdempende.

En avtale mellom foreldrene om reisekostnader er en privat avtale. Fylkesmannens viktigste oppgave vil være å påse at de formelle vilkårene for en gyldig avtale er oppfylt. Fylkesmannen skal også foreta en prøving av avtalens rimelighet. Avtaler som vil virke urimelig eller som er i strid med hensynet til barnets beste, skal ikke gis tvangskraft. Det må imidlertid kunne legges til grunn at hensynet til en rimelig fordeling av utgiftene mellom foreldrene etter økonomisk evne, vil være sentralt. Dersom avtalen for eksempel pålegger bostedsforelderen å dekke reisekostnader av et slikt omfang at det rammer barnets behov for underhold hos bostedsforelderen, vil dette måtte veie tungt i fylkesmannens vurdering av om avtalen skal stadfestes. Normalt vil imidlertid hensynet til barnets beste først og fremst komme inn i forbindelse med fastsettelse av samværet, og ikke i forbindelse med fordelingen av reiseutgiftene mellom foreldrene.

Departementet foreslår at fylkesmannen gis myndighet til å stadfeste private avtaler om deling av reisekostnader ved samvær, og at de gis tvangskraft. Det vises til lovforslaget barneloven § 44 nytt tredje ledd.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen,

fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Magnhild Eia, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til at etter at bidragsreformen ble innført 1. oktober 2003, ble Stortinget løpende holdt orientert om effektene av den nye reformen. I desember 2006 ble St.meld. nr. 19 (2006–2007) Evaluering av nytt regelverk for barnebidrag lagt frem. Evalueringen viser at på noen punkter kunne reformen ha vært bedre, og at ved å endre på enkelte av disse punktene ville man også senke konfliktnivået noe.

Når det gjelder de endringene som ikke er kommentert nedenfor, slutter komiteen seg til forslagene i proposisjonen.

2.2. Endring i barneloven kapittel 8 Fostringsplikt

2.2.1 Fradrag for samvær i bidraget

SKRIFTLIGHETSKRAVET

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om at muntlige avtaler også skal kunne danne grunnlag for samværsfradrag i bidraget, og at det minste oppgitte samværet skal legges til grunn for fradraget. Både AFFO (Aleneforeldreforeningen), F2F (Foreningen 2 Foreldre) og Advokatforeningen støtter forslaget.

SÆRLIG OM STØRRELSEN PÅ SAMVÆRSFRADRAGET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil vise til at etter gjeldende rett inngår ikke utgifter knyttet til barnets boutgifter hos samværsforelderen i samværsfradraget.

Flertallet viser til St.meld. nr. 19 (2006–2007) og Innst. S. nr. 185 (2006–2007) hvor komiteen ga sin støtte til å utvide ordningen med fradrag for samvær til også å ta hensyn til barnets boutgifter hos samværsforelderen under samvær.

Flertallet har merket seg at Regjeringens forslag begrenses til å gjelde samværsklasse 3 og 4, men ikke samværsklasse 2 slik komiteen gikk inn for i Innst. S. nr. 185 (2006–2007)

Flertallet er oppmerksom på at beregningen av de nye satsene for samværsfradraget viser uheldige fordelingseffekter i samværsklasse 2 som kan medføre negative konsekvenser for forsørgelsen av barnet, spesielt hvor familieøkonomien er vanskelig og samværet forholdsvis lite.

Flertallet er enig i at forslaget begrenses til samværsklasse 3 og 4, og flertallet legger vekt på at departementet vil følge nøye med på utviklingen og konsekvensen av forslaget og på bakgrunn av erfaringene vurdere om ordningen bør utvides.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at det gjeldende samværsfradraget ikke har virket etter intensjonene, og at man nå forsøker å finne en måte å regne samværsfradraget ut på som ikke gjør at konfliktnivået øker mellom partene. Disse medlemmer støtter forslaget om at barn skal ha en skikkelig boligstandard også hos sine samværsforeldre. Disse medlemmer er derimot ikke enig i at man ikke skal kunne ta hensyn til barnets boutgifter i samværsfradraget, hvis man er i samværsklasse 2. Det er like viktig at barn, der man av en eller annen grunn ikke har muligheten til å være sammen med samværsforeldre mer enn 4–8 netter, har et bra botilbud, som barn i andre samværsklasser. Det vises ellers til komiteens merknader om dette spørsmålet i Innst. S. nr. 185 (2006–2007).

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forskrifts form, sørge for at også samværsklasse 2 får hensyntatt barnets boutgifter i samværsfradrag."

AUTOMATISK JUSTERING AV BARNEBIDRAG NÅR BARNET GÅR OVER TIL EN NY ALDERSKLASSE

Komiteen har merket seg at man her ønsker en automatisk justering av alle bidrag som fastsettes og kreves inn av det offentlige når barnet går inn i en ny aldersklasse. Mange bidragsavtaler blir gjort mellom to private parter og vil ikke bli omfattet av denne ordningen. Det bør ikke være statens oppgave å gripe inn i private avtaler.

ENDRING AV BARNELOVA § 44 OG TVISTEMÅLSLOVEN § 6-2 REISEKOSTNADER VED SAMVÆR

Komiteen støtter at Regjeringen nå åpner for at reisekostnader for samværsforeldre skal legges til grunn i fordelingen av reiseutgifter. Dette vil styrke barnets mulighet til å få god kontakt med begge foreldrene sine, i tillegg til at det blir en mer rettferdig kostnadsfordeling, noe som forhåpentligvis vil dempe konfliktene mellom foreldre.

ANDRE FORHOLD

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at proposisjonen også viser til viktige forhold som reguleres av forvaltningspraksis. Disse medlemmer ber om at slike forhold fortrinnsvis forankres enten i lov eller forskrift.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen i forskrifts form sørge for at også samværsklasse 2 får hensyntatt barnets boutgifter i samværsfradrag.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til sine merknader og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i barnelova mv.
(barnebidrag og reisekostnader ved samvær)

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 44 skal lyde:

§ 44. *Reisekostnader ved samvær*

Reisekostnadene ved samvær skal delast mellom foreldra etter storleiken på inntektene deira der foreldra ikkje blir samde om noko anna. *Kostnadene som skal delast, er kostnader til barnet si reise, foreldra sine nødvendige kostnader til reise i samband med å hente eller bringe barnet til samværet og samværsforelderen sine kostnader til eiga reise når samværet skjer der barnet bur.*

Dersom særlege grunnar gjer det rimeleg, kan retten fastsetje ei anna fordeling av reisekostnadene. Er foreldra samde om det, kan sak om reisekostnadene i staden gå til fylkesmannen. Har barnet fylt 15 år, kan sak om reisekostnader gå til fylkesmannen jamvel om berre ein av foreldra ber om det. Reglane i § 64 gjeld tilsvarende. *Fylkesmannen sitt vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg.*

Når begge foreldra ber om det, kan fylkesmannen fastsetje at ei skriftleg avtale om deling av reisekostnader skal kunne tvangsfullførast ved utlegg etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 7.

§ 70 annet ledd skal lyde:

Dersom dei ikkje vert samde, kan kvar av dei krevje at tilskotsfuten tek avgjerd om tilskotet. Dette kan dei gjere jamvel om dei opphavleg har gjort avtale om tilskotet, men slik at løpande tilskot berre skal endrast dersom reglane i lova vil medføre ei endring på meir enn 12 prosent. Departementet kan gje forskrift om gebyr der tilskotsfuten tek avgjerd om fastsetjing og endring av fostringstilskot.

§ 71 første ledd skal lyde:

Tilskotsfuten skal fastsette tilskotet slik at fastsette utlegg til forsyning av barnet *etter barnet sin alder* (underholdskostnadene) vert delte mellom foreldra etter storleiken på inntekta deira. Tilskotet skal likevel ikkje fastsetjast til eit høgare tilskot enn at tilskotspliktige har att fastsette midlar til eige underhold mv. (bidragsevnevurderinga). Tilskotet skal som hovudregel reduserast for *munntleg eller skriftleg avtalt eller offentleg fastsett samvær*. Har foreldra avtala delt bustad etter lova § 36, gjeld særskilte reglar.

§ 71 nytt annet ledd skal lyde:

Tilskotsfuten skal av eige tiltak regulere fostringstilskotet når barnet går over til ei ny aldersgruppe om ikkje anna er fastsett i forskrift etter tredje ledd.

§ 71 annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 75 annet ledd skal lyde:

Der tilskotspliktige med fleire barn ikkje har full tilskotsevne eller samla tilskotsplikt er høgare enn ein viss prosent av inntekta *eller oppfostringstilskot er fastsett etter lov 17. juli 1992 nr. 100 § 9-2*, kan avgjerdsorganet av eige tiltak foreta samla forholdsmessig fastsetjing av tilskota til barna. Dette gjeld i alle typar saker der det kjem minst eitt krav om førstegongsfastsetjing, klage eller endring eller der tilskotsfuten av eige tiltak kan ta opp eit krav. Regelen gjeld uavhengig av om tilskotspliktige har barn med same tilskotsmottakar eller fleire tilskotsmottakarar. Lova §§ 70 andre stykket og 74 første stykket gjeld tilsvarande. Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om samla forholdsmessig fastsetjing av tilskot.

§ 77 skal lyde:

§ 77. *Klage*

Avgjerd om fostringstilskot til barn fastsett av tilskotsfuten kan klagast inn for næraste overordna organ eller det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. *Klageretten gjeld ikkje avgjerd som berre gjeld regulering ved overgang til ny aldersgruppe etter § 71 andre stykket.*

II

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) gjøres følgende endringer:

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. november 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder

§ 6-2 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) familiesaker, unntatt saker som bare gjelder det økonomiske oppgjøret ved samlivsbrudd *eller deling av reisekostnader ved samvær*,

III

I lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn, gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn (*barne bortføringsloven*).

§ 18 annet ledd skal lyde:

(2) Dersom det ikke er tilrådelig at barnet er hos en av foreldrene mens sak om fullbyrding etter § 6 eller tilbakelevering etter § 11 behandles, kan retten bestemme at barnevernet skal overta omsorgen for barnet inntil saken er endelig avgjort. Beslutter retten at barnet skal være hos en av foreldrene mens sak som nevnt behandles, jf barneloven § 60, kan det settes vilkår for å utøve samværet.

§ 20 første ledd skal lyde:

(1) Dersom et barn med bosted her i landet er bortført til utlandet eller tilbakeholdes i et annet land, kan tingretten på det sted hvor barnet sist oppholdt seg, etter begjæring fra den som har foreldreansvaret avsi kjennelse om at handlingen er ulovlig. Det samme gjelder dersom barnet er bortført eller holdt tilbake av en part som har foreldreansvar i tilfelle hvor foreldreansvaret er delt og den andre part begjærer det. Bortføring eller ulovlig tilbakeholdelse etter forrige punktum foreligger ikke dersom utenlandsoppholdet skjer med samtykke av den annen part eller det gjelder et kort opphold og det synes åpenbart at barnet vil komme tilbake som planlagt, jf barneloven § 40 første ledd.

IV

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til ulik tid.
2. Departementet kan i forskrift gi nærmere overgangsregler.

Karin S. Woldseth

ordfører

Vedlegg

Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 4. november 2008

Ad Ot.prp. nr. 69 (2007-2008) Om lov om endringer i barnelova mv. (barnebidrag og reisekostnader ved samvær)

Jeg viser til Ot.prp. nr. 69 (2007-2008) som ble oversendt Stortinget 20. juni 2008.

Etter at proposisjonen ble oversendt Stortinget, har vi sett at forslaget til endring i barneloven § 44 *Reisekostnader ved samvær* er for snever. Dette gjelder endringsforslaget i bestemmelsens annet ledd, som framkommer på side 23 i proposisjonen. Der foreslås det at setningen "*Fylkesmannen sitt vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg*" tas inn som siste setning i § 44 annet ledd. Det skulle stått "*Fylkesman-*

nen eller departementet *sitt vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg*".

Da fylkesmannens vedtak i saker vedrørende deling av reisekostnader ved samvær kan påklages til Barne- og likestillingsdepartementet, er det viktig at det framgår av loven at også departementets vedtak er tvangsgrunnlag. Jeg ber derfor Stortinget i sin behandling av endringene i barneloven § 44 annet ledd legge til grunn følgende ordlyd "*Fylkesmannen eller departementet sitt vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg*".

Dersom komiteen ønsker ytterligere informasjon, vil jeg selvsagt sørge for det.